

Villamosenergia-piac, az MVM dominanciája és ennek hatása

A 2008. elején végrehajtott teljes piacnyitás negatív hatásaiért, ennek részeként az áremelkedésért, a kialakult piaci helyzetért a kérdéskörben pártatlan megfigyelőként fellépő Magyar Energia Hivatal (MEH), Gazdasági Versenyhivatal (GVH), Regionális Energiagazdasági Kutatóközpont (REKK) jelentős mértékben az MVM Csoportot teszik felelőssé. ELEMZÉSeikben kiemelik domináns, monopólium szerepét, mellyel – kihasználva a szabályozás hiányosságait – árfelhajtó, inflációnövelő módon, esetenként pozitív diszkriminációt élvezve tevékenykedik. Megoldásként a monopólium felszámolását, a domináns szerep megszüntetését, a társasági szerkezet megváltoztatását javasolják.

Sajnálattal kell megállapítani, hogy az ELEMZÉSeket készítő a verseny létrehozását a liberalizáció alapvető céljának, a verseny mindenhatóságát alapelvnek tekintve – estenként hiányos információkból kiindulva – az állam, mint tulajdonos megfontolt beavatkozásainak hatását nem ismerve vagy rosszul értelmezve téves következtetésekre jutottak.

Az anyagok terjedelme nem teszi lehetővé, hogy teljes körűen – minden, az anyagokban érintett kérdéssel összefüggésben – kifejtsük álláspontunkat. Erre tekintettel csak két témakörre: a villamosenergia piacra, ehhez kapcsolódóan a társaságcsoporthoz az árak alakulásában játszott szerepére és a monopólium-dominancia kérdésére, ennek tényleges hatására térünk ki.

A) Villamosenergia-piac, áralakulás

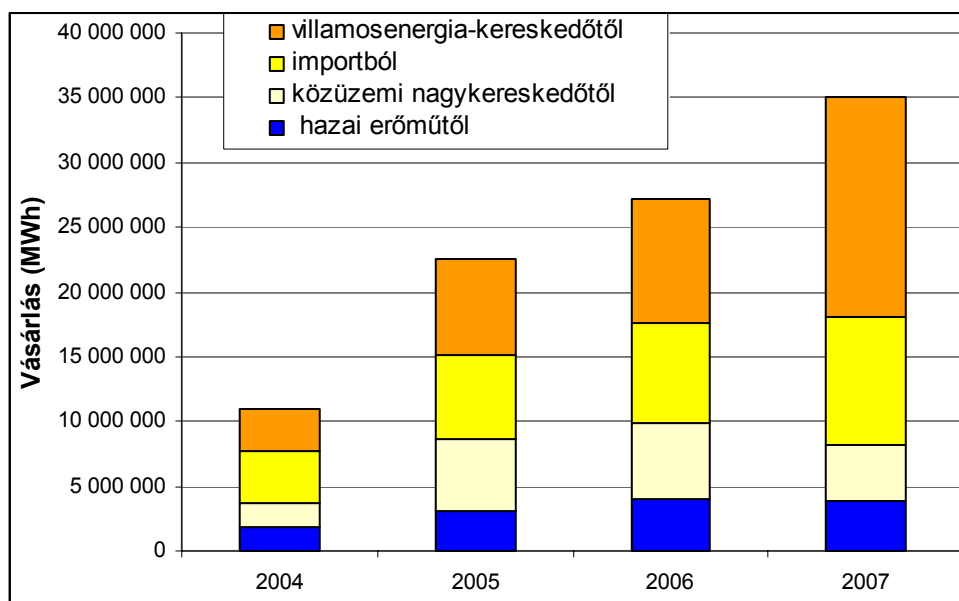
A magyar villamosenergia-piacról foglalkozó ELEMZÉSek általában a piaci verseny csökkenésére utalnak. A Magyar Energia Hivatal honlapján a villamosenergia-ipari engedélyesek tevékenységére vonatkozóan nyilvánosságra hozott táblázatok az előbbivel ellentétben a versenypiac növekedésére, a piaci kereskedelem élénkülésére utalnak. Mint a kereskedő engedélyesek beszerzését, értékesítését mutató következő táblázat¹ és az ennek alapján szerkesztett következő oldali két ábra mutatja, a piacnyitás kezdetétől a versenypiac folyamatosan növekedett, fejlődése töretlen volt az elmúlt évben is.

(Mértékegység: MWh)	2004	2005	2006	2007
Vásárolt villamos energia összesen	11 064 929	22 804 455	27 380 421	35 271 934
hazai erőműtől	1 856 226	3 145 288	3 972 292	3 914 019
közüzemi nagykereskedőtől	1 918 906	5 561 215	5 926 034	4 284 153
villamosenergia-kereskedőtől	3 265 848	7 439 543	9 524 653	17 000 042
importból	3 869 758	6 453 296	7 706 584	9 863 898
Értékesített villamos energia összesen	11 107 264	22 800 252	27 380 260	35 271 934
feljogosított fogyasztóknak	6 763 206	11 385 411	12 992 766	7 916 184
más kereskedőnek	3 028 330	7 501 071	9 684 330	16 724 789
exportra	784 461	3 383 864	4 026 108	10 246 843

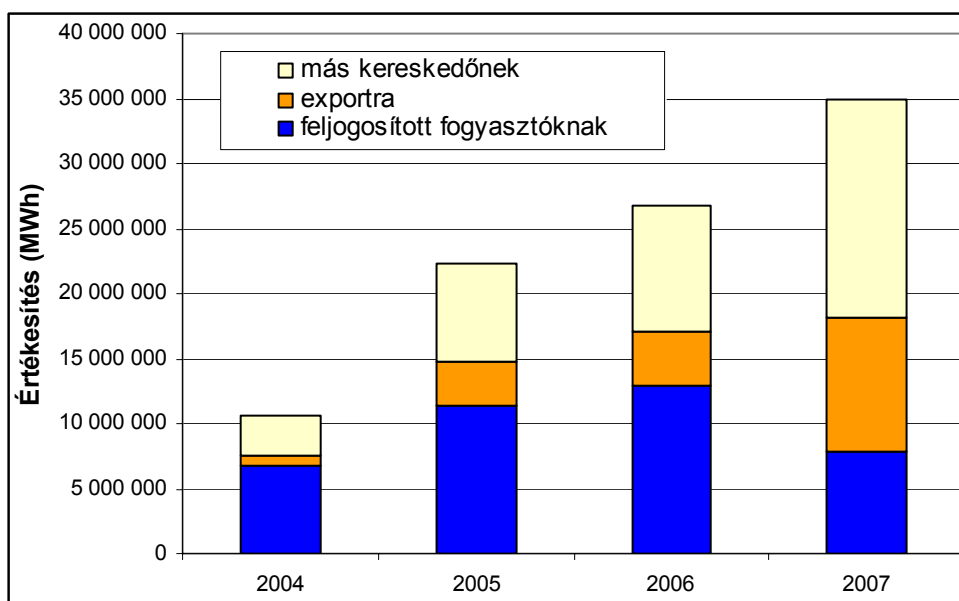
A versenypiac eredeti forrásokból (hazai erőműtől, importból, közüzemi nagykereskedőtől) származó beszerzése 2007-ben mintegy 18 TWh volt, arányaiban már összemérhető a közüzemi nagykereskedő hazai erőművekből történő ~28 TWh

¹ Az összesen sorok valószínűsíthetően a kerekítések miatt nem egyeznek meg az egyes tételek összegével.

beszerzésével. Folyamatosan megfigyelhető az importból származó villamos energia nagyságának növekedése (2007-ben 9,9 TWh) és a kereskedők egymás közötti üzletkötéseinek bővülése (2007-ben mintegy 17 TWh). Összességében a versenypiaci kereskedelem volumene meghaladta a közüzemi kereskedelem volumenét.

Versenypiaci kereskedők beszerzése

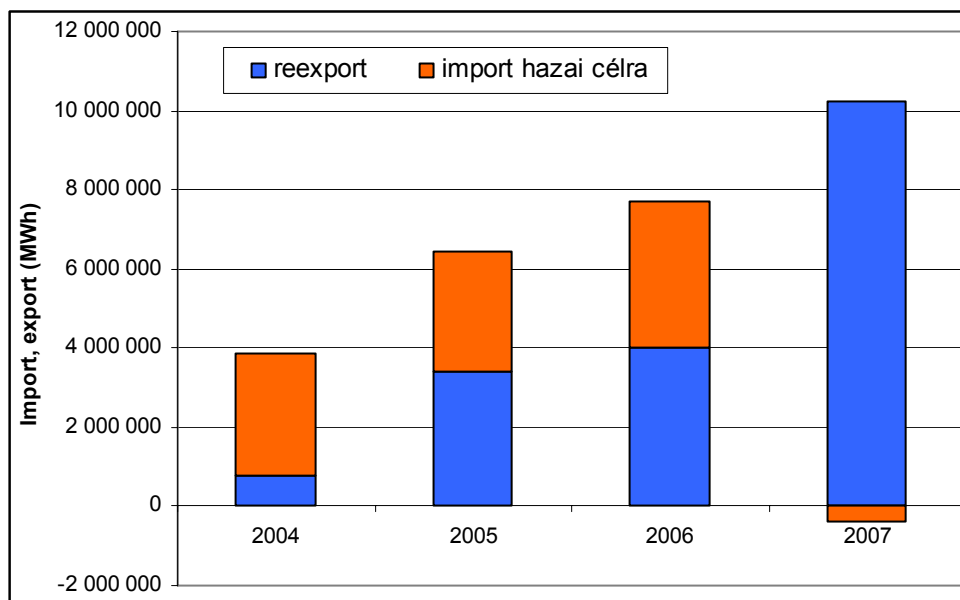

Versenypiaci kereskedők értékesítése

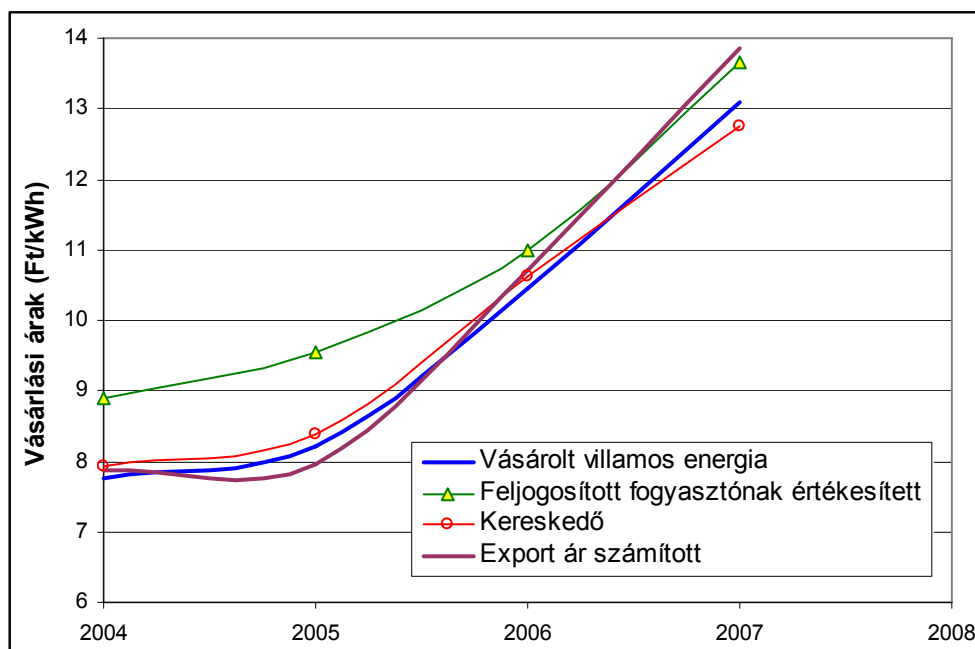
Részleteiben vizsgálva a versenypiaci folyamatokat két lényeges változás figyelhető meg 2007-ben:

- A villamosenergia-export lényegesen jobban növekedett az importnál, összességében, mint azt a következő ábra mutatja a versenypiaci import kisebb volt az exportnál. Ennek alapvető oka a szomszédos országokban megnövekvő kereslet, az ennek hatására növekvő árak. A megnövekvő kínálati árak elvesztették versenyképességüket a közüzemi árakkal szemben és a feljogosított fogyasztók jelentős arányban visszatértek a közüzembe. (A versenypiaci kínálat

versenyképességének romlását jól mutatja a következő oldali alsó ábra, amelyen megfigyelhető, hogy a feljogosított fogyasztóknak értékesített villamos energia ára, amely alig maradt el a kockázatmentesen elérhető közüzemi ártól, 2007-ben az export ár alá csökkent.) Érdekes megfigyelni, hogy a kereskedők által importból behozott villamosenergia-mennyisége mintegy négyszerese volt az MVM által korlátozott átviteli kapacitású határkeresztező vezetéken, hosszú távon lekötött 2,4 TWh villamosenergia-importnak.

Import, reexport alakulása

Átlagos versenypiaci beszerzési ár, értékesítési árak

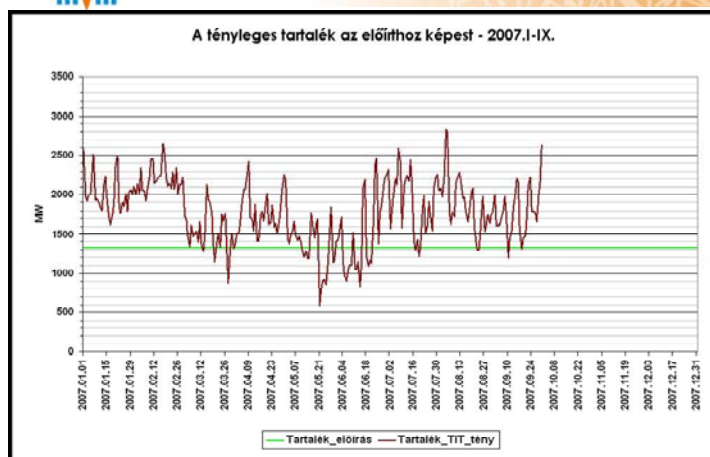
(Az export ár az egyéb, MEH honlapon hozzáférhető árak és mennyiségek alapján került számításra.)

- A közüzemi nagykereskedőtől beszerzett villamosenergia-mennyiségének csökkenése. Ez alapvetően a 2007 nyarára kialakult kapacitás helyzetből adódott, amely miatt a MEH egyetértésével a júniusban megtartani tervezett II.

félévre vonatkozó kapacitás aukciót le kellett mondani. A kapacitás helyzet alakulását, a szükséges tartalékok hiányát jól mutatja a következő ábra.

Tartalékhiányos, szabályozhatatlan rendszer

Változás:

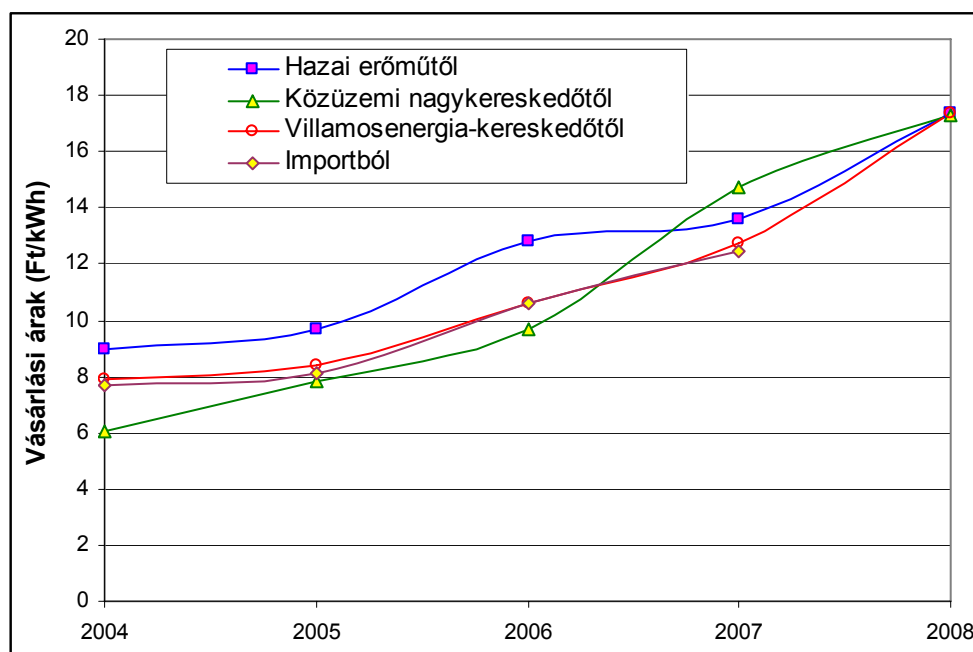
- Épülnek-e új erőművek?
- Mekkora lesz ezek árszintje?

Tartalékhiányos időszak (%)	2005.	2006.	2007.I-IX.
Le	25	17	12
Fel	14	26	34
Összesen	39	42	46

24

Tartalékok alakulása

Versenypiaci kereskedők beszerzési árai

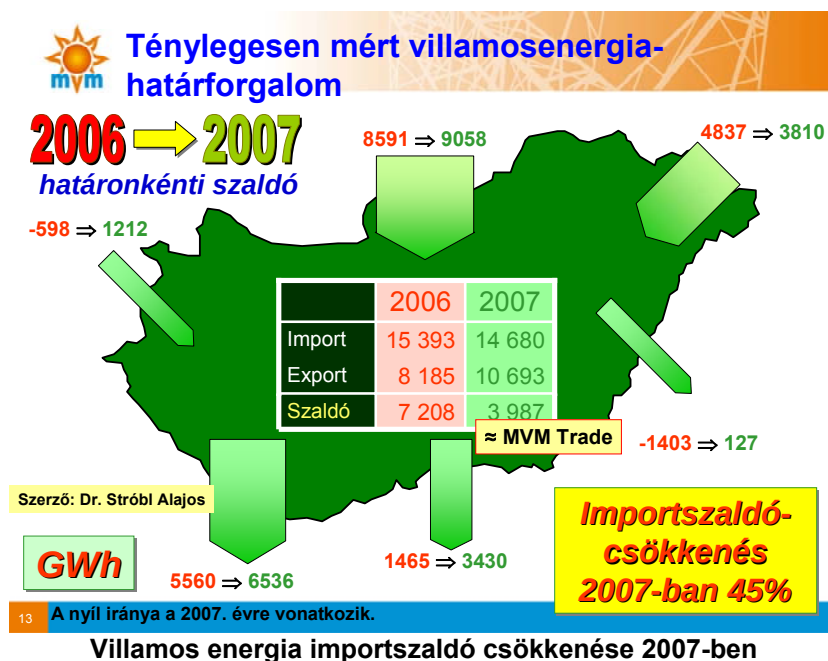
A lényegesen megváltozott regionális piaci helyzetet jól tükrözi – a versenypiaci kereskedők beszerzési árait mutató – előbbi ábra is. Egyrészt egyértelműen megfigyelhető, hogy a villamosenergia-kereskedők egymás közötti üzletkötéseinek ára 2004-2007. között csaknem teljes mértékben összhangban van az import villamos energia árával. 2004-2006. között a kereskedők importból is hozzáférhettek a tevékenységükhöz szükséges villamosenergia-mennyiséghez, ezért a közüzemi nagykereskedő kapacitás aukcióin az import áraknál olcsóbban vásároltak, hogy az árelőnnyel újabb fogyasztókat tudjanak érdekkörükbe vonni. 2007-re a helyzet

megváltozott a közüzemi nagykereskedő által piacra vitt energia is szükségessé vált a regionális forráshiány mellett megnövekvő kereslet kielégítéséhez, így többet voltak hajlandók érte fizetni. (Az aukcióra 2006 végén került sor, így az árak az akkori kereskedői árvárakozásokat tükrözik és nem a tényleges 2007. évi kereskedelmi tendenciákat.) A hazai erőműtől vásárolt villamos energia nagyobb árát a biztos hozzáférés, kisebb kockázatok, a határkeresztezési allokációs díjak elmaradása magyarázhatja. Az ábrába berajzoltunk néhány, a 2008-as év eddigi időszakára az MVM Partner és más kereskedők, erőművek adatai alapján megfigyelt – az egész évre nyilvánvalóan nem jellemző – árat is, melyekre később visszatérünk.

A piaci szereplők 2007. évi tevékenységét a forgalmi adatok alapján áttekintve a következő táblázatban látható érdekes kép alakul ki (a táblázat csak a markánsan minősíthető kereskedőket tartalmazza). Jól megfigyelhető a kereskedők „szakosodása”:

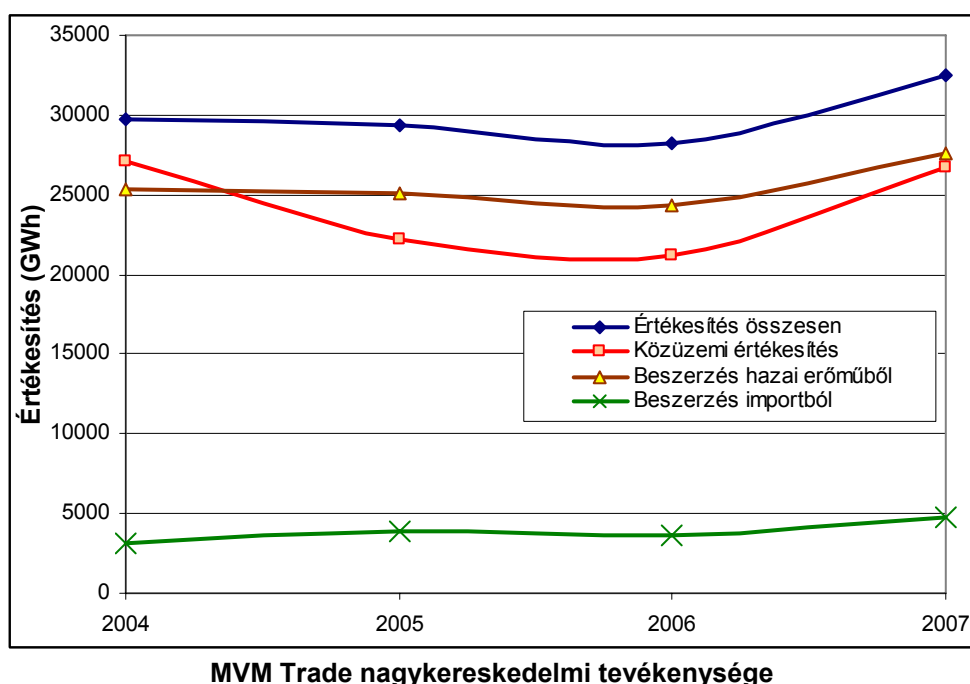
- Csak a társaságok kisebb része végez teljes körű, kereskedelmi viszonteladói tevékenységet.
- Néhány társaság csak külkereskedőként van jelen a hazai piacon, ezek import-export tevékenysége közel azonos.
- Néhány társaság jellemzően export tevékenységet végez, ezek a döntően Magyarországon beszerzett villamosenergia-mennyiséget külföldön értékesítik.
- Két társaság csaknem kizárólag importál, a behozott villamos energiát más kereskedőknek értékesítik.
- Két társaság pedig a más kereskedőtől, hazai forrásokból megszerzett villamos energiát közvetlenül fogyasztóknak értékesíti.

Nagykereskedő, viszonteladó	Viszonteladó	Külkereskedő	Importáló	Exportáló
APT Hungaria Kft. ATEL Energia Kft. Energy Capital Zrt. D-Energia Kft. E.ON Energiaker. Kft. MÁSZ Kft. MVM Partner Zrt.	EMFESZ Kft EMIB Rt.	Árpád Energia Kft. ETC Hungaria Kft. PCC Energy Kft. Sempra Kft.	CEZ Magyarország Kft. System Zrt	EFT Budapest Kft. EZPADA Hungary Kft. RE Magyarország Kft. Rudnap Hungary Kft.

A regionális piacon érdekelt kereskedők tevékenységének eredményeként a villamos energia importszaldó, mint azt az előbbi ábra mutatja, az MVM által a hosszú távú szerződések alapján behozott villamosenergia-mennyiségre csökkent. Megállapítható, hogy volt elégséges importkapacitás, a behozott energia azonban jobb áron volt értékesíthető a regionális piacon, így nem maradt az országban. A hazai fogyasztók ellátásbiztonsága szempontjából garantáltan csak az MVM Trade importja vehető figyelembe.

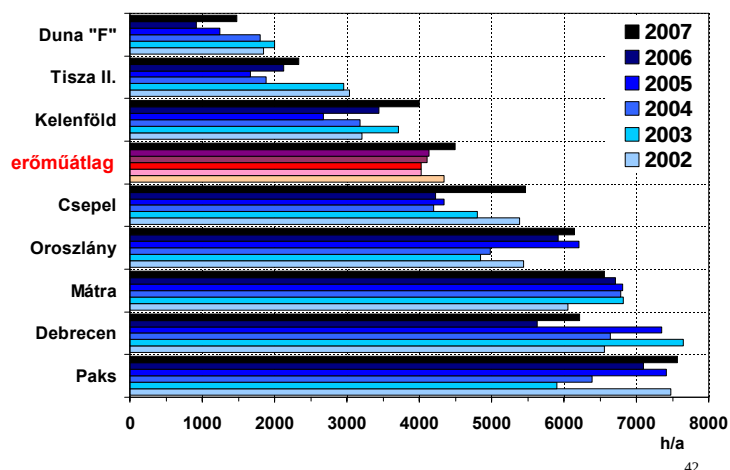
A versenypiaci fogyasztók tömeges közüzembe történő visszatérése – mint az a következő ábrán látható – arra kényszerítette a közüzemi nagykereskedőt, hogy jelentősen növelje beszerzését, az erőművek kihasználását. Ezt két fejlesztés is elősegítette, egyrészt a Mátrai Erőmű két blokkjánál üzembe helyezett gázturbinás bővítés, másrészt a Paksi Atomerőmű két blokkján már megvalósult teljesítménynövelés (mintegy 100-100 MW többlet). A nyári teljesítményhiány kikényszerítette a hőszolgáltató blokkok nyílt ciklusú üzemeltetését is. E mellett a fogyasztók ellátásbiztonsága érdekében versenypiaci importra is kényszerült, ezért az importbeszerzése 2007-ben összességében meghaladta korábbi időszakokét.

Összességében az erőművek kihasználása jelentősen növekedett. Jogosan vetődhet fel a kérdés, hogy a korábbi időszakokban miért volt kisebb a kihasználás, miért nem értékesítette a közüzemi nagykereskedő a termelési lehetőségeket a versenypiacon. Ez két okkal magyarázható:

- A többlettermelési lehetőség nem folyamatosan, aukciókon értékesíthető jelleggel (hosszabb időszakokra kihasználatlan termelési kapacitással) áll rendelkezésre.
- Rövidebb időszakokra a többletkínálat rendszeresen megjelent az MVM Piac tér hirdető táblán, azonban értékesítésre a versenyképtelen árak miatt csak korlátozott mértékben került sor. Ezzel szemben az ellátásbiztonság érdekében az MVM Trade rákényszerült, hogy akár a piaci árnál lényegesen drágább forrásokat is igénybe vegyen.

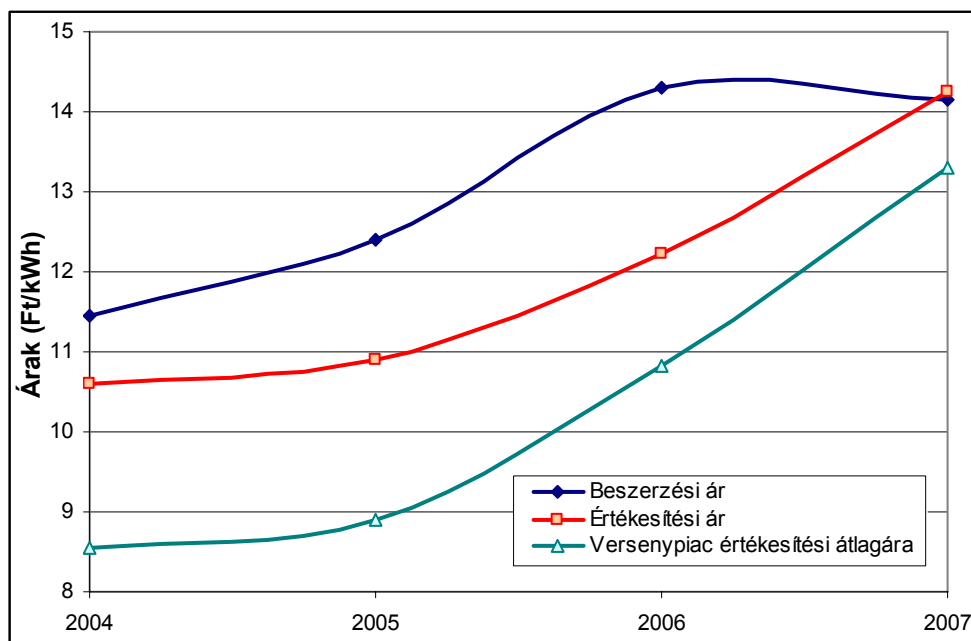
Az erőművek évi kihasználása a BT-re

Erőművek kihasználásának alakulása (dr. Stróbl Alajos úr ábrája)

Az MVM Trade (korábban közüzemi nagykereskedő) elmúlt időszaki kereskedelmi tevékenységének főbb jellemzőit a következő táblázat tartalmazza, az árak alakulását az alsó ábrán külön is bemutatjuk.

	2004	2005	2006	2007
Értékesítés összesen (GWh)	29692,3	29310,3	28213,6	32480,2
Közüzemi értékesítés (GWh)	27144,1	22216,8	21252,1	26662,0
Versenypiaci értékesítés (GWh)	2548,2	7093,5	6961,5	5818,2
Beszerezés hazai erőműből (GWh)	25397,4	25146,8	24311,1	27638,8
Beszerezés importból (GWh)	3149	3916,2	3646,7	4829,1
Beszerezési ár (Ft/kWh)	11,46	12,41	14,3	14,16
Értékesítési ár (Ft/kWh)	10,59	10,89	12,23	14,26

Közüzemi nagykereskedő árainak alakulása

Jól megfigyelhető, hogy a hatósági árszabályozás következtében az átlagos értékesítési ár 2007-et kivéve lényegesen elmaradt az átlagos beszerzési áraktól. (A 2007. évi, beszerzési árscsökkenést alapvetően a termelői hatósági árszabályozás

rendelkezésre állási díjcsökkenést eredményező visszaállítása, illetve az atomerőmű kihasználásának növekedése eredményezte.)

Azt is érdemes megfigyelni, hogy az átlagos versenypiaci értékesítési mennyiség és ár minden esetben nagyobb, mint a versenypiaci kereskedők által „Közüzemi nagykereskedőtől” soron jelzett – döntően a kapacitás aukcióhoz kapcsolódó – érték. Ugyanakkor a versenypiaci ár minden esetben kisebb, mint a versenypiaci kereskedők által feljogosított fogyasztóknak értékesített villamos energia ára. Felvetődhet a kérdés, hogy melyik ár – a kapacitás aukciókon kialakult, vagy az egyéb, transzparens (anonim?) értékesítéseken kialakult ár – tekinthető inkább piaci árnak. Az áreltérés valószínűsíthetően a kereskedők üzleti lehetőségeivel van összhangban. Az aukciókon a vásárlás a jövőbeli értékesítés reményében a jövőbeli árvárakozásokat figyelembe véve történik, a kialakuló ár bizonyosan kisebb a kereskedők által valószínűsített értékesítési áraknál. Az évközi, rövidebb időszakokra vonatkozó üzletkötéseknél a vevők a ténylegesen megfigyelt árakból kiindulva kisebb kockázatokkal a tényleges piaci árakhoz jobban közelítő árakon hajlandók vásárolni.

Az előbbieket összefoglalva a következők egyértelműen megállapíthatók:

- A hazai versenypiac nagyságának növekedését a közüzem megléte nem korlátozta.
- Az MVM hosszú távú importszerződéseire biztosított hozzáférési előjog (AAC) nem korlátozta az import növekedését.
- A versenypiaci kereskedők tevékenységét a regionális környezet határozza meg, így a hazai nagykereskedelmi piac regionálisnak tekinthető.
- Miután a határok nyitottak, a hazai ellátásbiztonságot elsősorban az export piacokon elérhető árak határozzák meg.
- A hazai nagykereskedelmi ár alakulása elsősorban az exportálható villamos energia várható értékesítési árától, határkeresztezési, hozzáférési díjaktól függ.
- A tényleges piaci árakat az évközi versenypiaci értékesítésben elért árak jobban tükrözik, mint a pesszimista árvárakozásokkal kialakuló kapacitás aukciós árak.

Az előbbieket figyelembevételével érdemes áttekinteni a teljes piacnyitás végrehajtását is. A bemutatott folyamatokból egyértelmű, hogy teljes liberalizáció mellett (minden forrás transzparens értékesítése esetén) a nagykereskedelmi árak minden fogyasztói szegmensben a regionális kereslet-kínálat egyensúlyi árainak megfelelően alakultak volna.

Az is kijelenthető, hogy a piaci szereplők eltérő árérvényesítési képességgel vesznek részt az előre meghirdetett jövőbeli szállításra vonatkozó aukciókon. A külkereskedő, exportáló kereskedők elsősorban a regionális árvárakozásokkal, szállítási költségekkel számolnak, míg a fogyasztóknak értékesítő kereskedők a fogyasztói árvárakozásokat, ármeghatározói lehetőségeket figyelembe véve licitálnak. Ebből következik, hogy a fogyasztókat ellátó kereskedők esetleg képesek nagyobb árat fizetni, míg a külkereskedők esetében ez egyértelműen kizárt. Így azonos aukció esetén az árakat egyértelműen a regionális piacot figyelő külkereskedők árelfogadó, kockázatviselő képessége határozza meg. (Meg kell jegyezni, hogy az export igényeket 2007-ben is összességében fedezték az importforrások, így magyarországi beszerzésre csak a kockázatok csökkentésére, illetve a várhatóan növekvő – importnövekedésből már nem biztosítható – export igények fedezetére van szükség. A tényleges ügyleteket tekintve ugyanakkor az „exportőrök” nem közvetlenül importból, hanem áttételesen, más forrásokból vásárolva tudtak

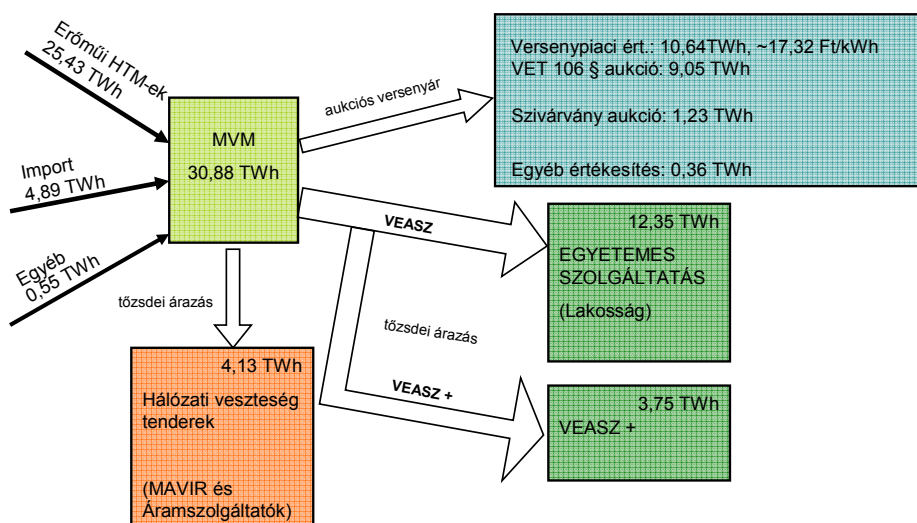
exportálni.) Amennyiben ilyen „exportőr” kereskedők is vásároltak az aukció adott típustermékéből, akkor nyilvánvaló, hogy a kialakuló ár a regionális árvárakozásokat tükrözi és nincs összefüggésben az esetleges erőfölényes pozícióval.

A júliusi „szivárvány” aukciónál az 5. oldali táblázat exportáló oszlopában feltüntetett kereskedők a zsinór termék kategóriában 30%-nál, a csúcstermék kategóriában 10%-nál, az októberi aukción 5%-nál nagyobb vásárlási részarányt értek el, így az aukciókon kialakult árak az export piacokon is versenyképesek voltak, semmiképp sem minősíthetők az eladó erőfölényes pozíciója által diktált árak. (Csak érdekességként jegyezzük meg, hogy az októberi aukció zsinór termék kategóriájában mintegy 15%-ot vásároltak meg a fogyasztók közvetlenül, a döntő többség a nagykereskedő viszonteladókhoz jutott.)

Miután az előbbi, transzparens folyamatok eredményeként kialakuló nagykereskedelmi árak „árrobbanással” fenyegettek az egyetemes szolgáltatásban részesülő, illetve közintézményi fogyasztóknál, az állam, mint tulajdonos, a helyzet áttekintését követően tulajdonosi elvárásként fogalmazta meg e fogyasztói szegmensek megengedhető árnövekedés mértékét.

A tulajdonosi elvárás kezelésére a lehetőséget a korábbi szolgáltató engedélyesekkel kötött villamos energia vásárlási szerződések újratárgyalása, és az előbbi fogyasztói kör – ezeken, mint ellenőrizhető értékesítési csatornákon keresztül történő – ellátása teremtette meg. Az újratárgyalt vásárlási szerződések alapján szállítandó mennyiséget, termékeket az egyetemes szolgáltatásra kötelezett engedélyesek, illetve korábbi közüzemi fogyasztóikat cserben nem hagyható volt szolgáltatók határozták meg. Az egyéb versenypiaci kereskedők, MVM Trade portfólióba nem tartozó, onnan rendszerszintű szolgáltatások értékesítésére kilépő erőművek által meg nem ajánlott rendszerszintű szolgáltatások biztosításához szükséges források – valamint az egyes erőművek várható 2008. évi rendelkezésre állása, karbantartás ütemezése – figyelembevételével alakult ki végül is, hogy mekkora lehetett az októberi aukción értékesíthető mennyiség.

2008 évi MVM energia forgalom

MVM Trade 2008. évre tervezett kereskedelmi forgalma

Az előzőekben már indokoltuk, hogy az aukción kialakuló árak nem térhettek el a regionális árvárakozásoktól. Az aukciókkal kapcsolatos félreértések tisztázására azonban indokolt az aukció kiinduló ármegállapításának, lefolyásának, eredményének áttekintése is:

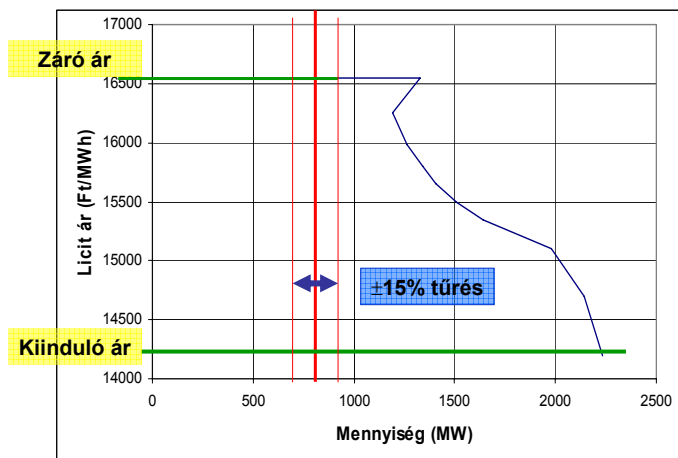
- A teljes piacnyitással együtt járó legfontosabb változás a kereskedők gondolkodásában, amely különösen a korábban átlagáron értékesítő MVM Trade megítélését érinti, hogy az átlagköltség alapú árazás helyébe a határköltség (az igények kielégítéséhez még szükséges legdrágább forrás költsége) alapú árazás lép. Így bármelyik kereskedő, bármilyen termékkel történő kínálati árát (piacra lépését) az adott termék határköltsége határozza meg.
- Erőművek esetében a határköltségnél a fűtőanyag költségek mellett, a segédanyagok, hűtővíz, maradvány elhelyezés, széndioxid kibocsátás, előbbiekhez kapcsolódó adók költségeit, valamint a berendezések piacra lépéshez kapcsolódó esetleges indítási, leállítási költségeit is figyelembe kell venni. A csak fűtőanyag költségeket figyelembe vevő határköltség kalkulációk, ilyenre alapított árvárakozások jelentős alábecslést eredményeznek.
- A határköltségnek, piaci árnak semmi köze a kereskedők átlagköltségéhez, nyereségéhez, a piac az utóbbi kategóriákkal nem törődik.
- A piaci árazásnál nem lehet megkülönböztetést tenni az egyes eladók között az esetleges ügyleti nyereséget illetően. (A nyereség nagysága az adott eladó piacra lépési – kínálati – ára és a transzparensen kialakuló piaci ár közötti különbségtől függ.)
- Az egyes termékek aukciós induló árai az előbbieket figyelembe véve kerültek meghatározásra, a legnagyobb jelentőségű zsinórtermék esetében a beszerzési portfólió 2007. évi átlagárához közel.
- Az aukció célja a kereslet-kínálat egyensúlynak megfelelő ár elérése, így normál esetben mindaddig kell emelni az egyes árverési körök között az árszintet, amíg a kereslet a kínálat értékére nem csökken. Az így kialakuló árat az eladó nem tudja befolyásolni, ugyanakkor a vevők egyeztetve (előre megosztva a felkínált mennyiséget) az árat manipulálhatják. (Megjegyezzük, hogy erre utaló licitálási taktikát Magyarországon még nem figyeltek meg.)
- Abban az esetben, ha az egyes licitálási körök közötti kínálati áremelések nincsenek összhangban a mennyiség-licitár görbe jellegével, az előre meghirdetett licitálási körök száma kimerülhet, és az árverés az egyensúlyi ár elérése előtt befejeződhet. Erre úgy is sor kerülhet, hogy a kiíró szándékosan az indokoltnál kisebb kínálati árnövelést hajt végre az egyes körök között, hogy az aukció mielőbb eljusson a záró körhöz.
- Ez történt az úgynevezett zsinór termékénél is, amelynek árverési lefutását a következő oldali ábra mutatja. A kiíró a mintegy 170%-os túljegyzés mellett még azzal is a vevők kedvére járt, hogy az eredetileg meghirdetett 800 MW helyett 920 MW-ot értékesített a vevők részére.
- Így az aukciós ár 16,55 Ft/kWh-ra alakult, miközben a határköltségét meghatározó Csepeli, Dunamenti gázturbinák energiadíja (amely valószínűsíthetően kisebb a tényleges határköltségnél) a GKM vonatkozó 2007-es árrendelete alapján 16,99, illetve 17,06 Ft/kWh volt.
- Az előbbiek eredményeként a fogyasztók és kereskedők az állami tulajdonú társaság nyeresége terhére az egyensúlyi érték alatt, nem erőfölényes áron jutottak villamos energiához. Az egyensúlyi árnál nagyobb külpiazi árvárakozásokat jól jelzi, hogy néhány kereskedő az aukción, mintegy 65 €/MWh áron elnyert terméket az MVM Piacról hirdető táblán rövidebb 70 €/MWh

áron kínálta és értékesítette. Így az állami tulajdonos terhére jelentős profithoz juthattak. (1 €/MWh-val kisebb aukciós ár a zsinór termék kategóriában mintegy 7 M € „ajándékot” jelentett a vevők számára az állami tulajdonos kárára.)

Árverés (zsinór termék)

Amennyiben az előre megállapított számú áremelési lehetőség elfogy és túl kereslet van, pro ráta (utolsó licit mennyiségekkel arányos) leosztást kell alkalmazni.

Eladónál nincs visszaélési, befolyásolási lehetőség!

Kevés vevő kartelt alkothat!

További transzparens értékesítési lehetőségek:

- hirdetőtábla,
- HUPEX (tőzsde)

17

Zsinór termék árverésének jellemzői a 2007. októberi aukción

- Az aukciót a piaci szereplők kedvezően ítélték meg. Példa erre az ELMÜ, ÉMÁSZ tőzsdei gyorsjelentése (Népszabadság, 2008. február 29-i szám, 10. oldal): „Sikerrel vettünk részt a 2007-es esztendő végén megtartott villamosenergia-aukción, biztosítva ezzel mind az egyetemes szolgáltatásban, mind az immáron teljessé vált verseny piacon az ügyfelek kedvező áron történő ellátásához szükséges energiamennyiséget.”

Szekció	Termék	Meghirdetett mennyiség	Aukciós ár (Ft/ kWh; €/MWh)
1.	Zsinórtermék I. (hétfő-vasárnap, 0:00-24:00 h)	800 MW	16,55; ~65 115% pro ráta leosztás
2.	Zsinórtermék II. (munkanapokon, 0:00-24:00 h)	100 MW	20,40; ~81
3.	Csúcstermék I. (munkanapokon, 06:00-22:00 h)	50 MW	25,98; ~103
4.	Csúcstermék II. (munkaszüneti napokon, 06:00-22:00 h)	50 MW	11,00; ~44
5.	Csúcstermék III. (munkanapokon, 08:00-20:00 h)	50 MW	26,25; 104 Pro ráta leosztás
6.	Kapacitás használati jog - a termék energiadíja: 20,50 HUF/kWh	50 MW	2000 (eFt/MW, év)

- Az egyes termékeknel kialakult, előbbi táblázatban összefoglalóan bemutatott árak egész évre vonatkoznak, az eladó oldalán jelentkező költségnövekedések (tüzelőanyag áremelkedés, díjtalan széndioxid kvóta csökkenése, a kvóta árak piaci változása) a vevőket nem érintik.

- A piaci szereplők által kifogásolt alacsony „csúcstermék” mennyiség a beszerzési portfólióval van összefüggésben, az egyéb elvárások, valószínűsíthető erőmű rendelkezésre állások figyelembevételével csak az adott mennyiség volt értékesíthető. Kizárható az MVM Trade ellenérdekeltsége is, hiszen e termékeknél kiadódott aukciós árak nagyobbak a szóba jöhető erőművek határköltségénél.
- A 9. oldal második bekezdésében említett, a júliusi aukcióhoz képest jelentősen mérséklődött „exportőr” vásárlási arányban jelentős szerepe lehet annak, hogy az államigazgatás a hazai ellátásbiztonság érdekében a villamosenergia-kivitelét a rendszerhasználati díjakra vonatkozó 57/2002. (XII. 29.) GKM rendelet átmeneti módosításával megdrágította. Miután az „exportőr” kereskedők még e feltételrendszerben is vásároltak bizonyos, hogy a regionális árakat tükröző értékesítési árvárakozásaik jelentősen magasabbak voltak az aukción elért áraknál.

Összefoglalva az MVM aukciós lehetőségeit a tulajdonosi elvárások teljesítése határozta meg. Az aukció során kialakult ár még a rendszerhasználati díjmódosítások ellenére is a regionális piaci árvárakozások alatt volt, nagysága semmi összefüggésben nincs az MVM piaci részesedésével, erőfölényével.

Az előbbi, áralakulásra vonatkozó megállapítás érvényes a gyakran elítélően minősített 2008. júliusi úgynevezett „szivárvány” aukcióra is. Egyrészt bemutattuk, hogy az exportőr-kereskedők jelentős vásárlási aránya árvárakozásaikkal összhangban lévő aukciós árat igazol, így árfelhajtásról egyáltalán nem lehet beszélni. Az aukció esetleges szükségtelenségével kapcsolatban pedig a várható teljes piacnyitással kapcsolatos kereskedői, fogyasztói bizonytalanságokra utalunk. Az aukció időpontjában teljes mértékben ismeretlen volt a várható piacsabályozás, alig kezdődtek meg a hosszú távú szerződések jövőjével kapcsolatos tárgyalások, ugyanakkor időszerű volt számos kereskedő, fogyasztó lejáró szerződésének megújítása, amelyhez mindenképpen szükséges volt legalább a felkínált mennyiség áttekinthető értékesítése, melyet a nagy érdeklődés is igazolt².

Említést kell tenni az egyéb – ellenőrizhető értékesítési csatornákhöz kapcsolódó – kereskedelmi tevékenységről is. Ezekkel összefüggésben két kérdéskört, az érintett fogyasztók ellátásbiztonságát és a nagykereskedelmi értékesítési árat indokolt áttekinteni:

- Egyértelműen rögzíthető, hogy a szükséges mennyiség a vásárlók rendelkezésére áll, még olyan áron is, hogy az MVM Trade az egyeztetések során fokozatosan növekvő igényt figyelembe véve többlet piaci vásárlásra szorul.
- Az előbbiekhöz – a 2007-ben tapasztalt versenypiaci folyamatokat figyelembe véve – szükséges volt, hogy az államigazgatás 2008. évre a határkeresztező kapacitások igénybevételére vonatkozó 182/2002. (VIII. 23.) Kormányrendelet

² A „szivárvány” tenderen az MVM Trade 2008. teljes évre, és 2008. I-IV. negyedévekre hirdetett meg zsinór terméket összesen Max. 100±20 MW teljesítménnyel és ugyanezen időszakokra csúcs terméket összesen Max. 50±20 MW teljesítménnyel. A regionális kapacitáshiányt, illetve a piaci szereplők jövő évre vetített várakozásait mutatja, hogy a zsinór termékekre mintegy 1605 MW, a csúcs termékekre pedig mintegy 450 MW igény jelentkezett, 23 ajánlattevő több mint 480 ajánlatot adott. A nagy kereslet miatt mind a zsinór, mind a csúcs termék esetében a maximális mennyiség, a +20 MW is értékesítésre került.

átmeneti módosításával az MVM hosszú távú szerződéseivel lekötött Szlovákiából Magyarországra irányuló importszállításokat AAC-nek minősítse.

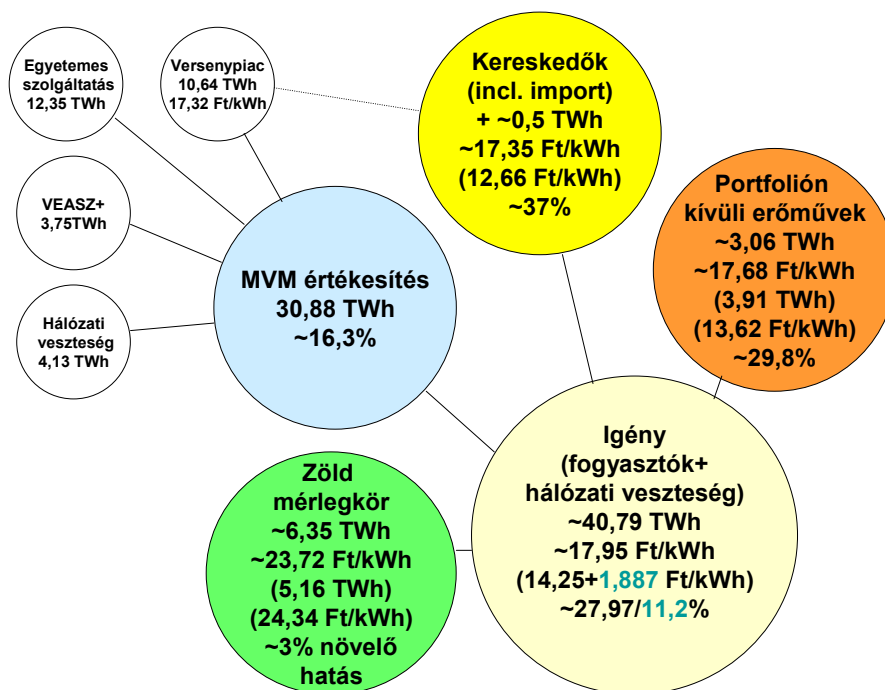
- A MEH ELEMZÉSe felveti, hogy az elosztók részére az MVM Trade nem biztosít teljes ellátást. Ennek alapvető oka egyrészt a szolgáltatás mértékének, kockázatainak ismeretlensége, így elfogadható árazhatóságának lehetetlensége. Másrészt a kiszámíthatatlan szabályozói kockázat, ugyanis az eddigi tapasztalatok alapján még az érintett felek által egyeztetett kondíciók sem kerülnek utólagos szabályozói elismerésre.
- Az árázással kapcsolatban figyelembe kell venni, hogy ezen körben az egyetemes szolgáltatásban részesülőket kivéve olyan fogyasztók is vannak, akik versenypiaci szereplőként részesülnek ellenőrizhető értékesítési csatornán keresztül ellátásban. A részükre értékesített villamos energia ára nem lehet piaclezáró hatású, hiszen ez esetben az esetleges „kedvezményes” árázásban nem részesülő nagykereskedők joggal vetik fel a diszkriminációt. Erre annál is inkább ügyelni kellett, mivel a három privatizált szolgáltatói társaságcsoporthoz lényegesen eltérő taktikával vett részt az aukción, emiatt ki kellett zárni annak lehetőségét is, hogy az aukción kevesebbet vásárlók ily módon előnyösebb helyzetbe kerülhessenek. Így az úgynevezett közüzemi fogyasztók árázásának piaci alapúnak kellett lenni.
- Egyetemes szolgáltatás esetében a tulajdonosi elvárásnak megfelelően önköltség alapú nagykereskedelmi árázásra került sor, de ez esetben is figyelembe kellett venni, hogy e fogyasztói kör fogyasztásának jellege (csúcstermék aránya) lényegesen eltér a korábbi átlagos közüzemi fogyasztás típusú termék összetételétől. Ugyanakkor önköltség alapú induló árázás tekintetében elkerülhetetlen az évközi költségnövekedések, különösen a földgáz árváltozásának figyelembevétele, amelyre a vonatkozó 115/2007 (XII. 29.) GKM rendelet a költségárárnak megfelelő, 25%-os mértékig lehetőséget ad.

Az előbbiekben többször történt utalás tulajdonosi elvárásra, ezek teljesítésére, a teljesíthetőség érdekében államigazgatási intézkedésre. Mindezek azt mutatják, hogy az állami tulajdonban lévő társaság a tulajdonos elvárásainak teljesíthetősége érdekében, esetenként a teljes liberalizáció alapelveinek – tulajdonos állam és tulajdon általi – szándékos megsértésével kénytelen eljárni.

Felvethető a kérdés, hogy vajon teljes liberalizáció mellett nem alakultak-e volna a fogyasztók számára kedvezőbbben a folyamatok. Az előbbiek alapján egyértelműen kijelenthető, hogy nem, ugyanis a kicsi nagykereskedelmi (regionális) ár nagyobb a módosított eladási szerződések alapján értékesített villamos energia áránál. A hazai fogyasztók árszínvonalának csökkentésére piacidegen módszereket kell alkalmazni.

A 2008-ra várható teljes piaci szerkezet összetételének, árainak becslését az eddigi megfigyelések alapján a következő ábra mutatja. Az ábrán látható az egyes szegmensek árainak 2007. évi tény (zárójelben) és becsült értéke, valamint várható áremelkedése.

Az értékekből látható, hogy az MVM szegmens átlagára az egyéb szegmensek átlagára alatt van, hogy a kereskedők és a portfólión kívüli erőművek eddig megfigyelt árai meghaladják a 2007. novemberi aukción kialakult átlagárát. Amennyiben a fogyasztók által eddig – a kötelező átvétel ártámogatására – fizetett KÁP díjelemtet (1,887 Ft/kWh) is a piacnyitás előtti nagykereskedelmi energiadíj részének tekintjük (miután a becsült átlagárba a kötelező átvétel költségtöbblete beépült) az átlagos nagykereskedelmi áremelkedés 11,2%-ra becsülhető.

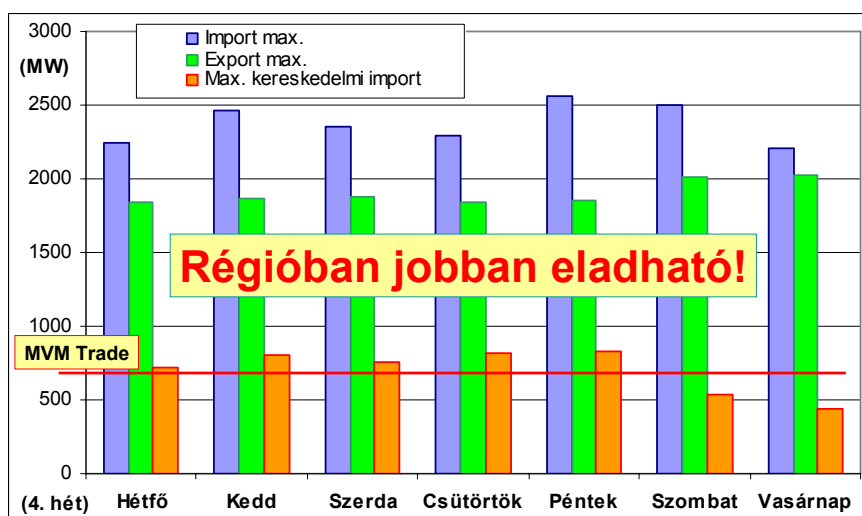
2008-ra becsült piaci szerkezet

Az előbbieket alapján egyértelműen kijelenthető, hogy az MVM Trade a hazai nagykereskedelmi árszintre árcsökkentő hatást fejtett ki és a piacidegen elemek alkalmazásával teljes mértékben a tulajdonosi elvárásoknak megfelelően járt el.

Utólagosan is felvethető, hogy valóban szükség volt-e az államigazgatás részéről az MVM Trade szlovák irányú importjaira vonatkozó AAC minősítés átmeneti visszaállítására. Mint a következő ábra mutatja: a válasz egyértelműen igen. Ugyanis a hosszú távú MVM Trade importokon túlmenően alig marad importált villamos energia az országban, az ellátásbiztonság csak a választott megoldással volt garantálható.

Tényleges nemzetközi forgalom (2008. 4. hét)

12

Adatok forrása: MAVIR honlap

Import- export tevékenység, szaldó

Az előzőekben csak a nagykereskedelmi folyamatokat elemeztük, ugyanakkor a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara legutóbbi felméréseiből kiderült, hogy a Kamara tagvállalatai a transzparens nagykereskedelmi áremelkedésből, szabályozott hozzáférési díjak változásából valószínűsíthető árváltozásnál lényegesen nagyobb árnövekedéssel szembesültek.

Az átlagot, előzetes számításokat meghaladó áremelkedések származhatnak a fogyasztók átlagtól lényegesen eltérő vételezési szokásaiból, kiszolgálási költségigényéből (pl.: több hálózati csatlakozás, döntően csúcsidőszaki, vagy éjszakai villamosenergia-felhasználás, így a hálózati kapacitások átlagnál rosszabb kihasználása). E miatt az átlagtól jelentősen eltérő áremelkedések csak az egyedi körülmények körütekintő elemzése alapján lennének értékelhetők. Az azonban bizonyos, hogy a növekedés nem az MVM Trade tevékenységéből, hanem a kiskereskedelemben jelentkezik, amelynek megítélése nem a mi feladatunk.

B) Monopólium-dominancia és ennek hatása

Az ELEMZÉSEK az áremelkedéssel, a liberalizált piac működésébe történő beavatkozással járó piaci folyamatok egyik legfőbb okaként az MVM Trade piaci dominanciáját, monopólium jellegű viselkedését jelölik meg. Önmagában a piaci dominancia és a monopólium jellegű működés lehetősége elvileg fennáll. Így a verseny elsőbbségét, feltételrendszerének mielőbbi megteremtését szem előtt tartó szemléletmóddal, indokoltnak tűnhet a domináns pozíció felszámolásának igénye.

A magyar villamosenergia-piacra vonatkozó szabályozás azonban nem nyújt egyértelmű, objektív, pontos képet a jelentős piaci erő fogalmáról, vizsgálatának és kezelésének módjáról. A szabályozás nem tisztázza egyértelműen az alapvető céljaként definiált hatékony verseny fogalmát és azon hamis elképzelést támasztja alá, hogy a versenypiacon elért domináns piaci jelenlét (minél több vevő, fogyasztó megszerzése) – mely a gazdálkodó szervezetek legfőbb céljaként a piaci verseny elsődleges hajtóereje – káros, és azt meg kell szüntetni vagy korlátozni kell. Az előzőekben bemutattuk: a regionális piacon jelentős forgalom bonyolódik, azaz sok eladó van, de csak az olcsóbban értékesítők hódíthatnak el fogyasztókat, juthatnak domináns pozícióba. Így a dominancia valójában csak akkor tekinthető károsnak, ha az a fogyasztók árainak növekedését eredményezi. Ezzel szemben az illetékes hatóság (a MEH) objektív szempontrendszer hiányában, tág keretek között avatkozhat be a piaci folyamatokba.

Azt is meg kell állapítani, hogy a versenyt célként megjelölő előbbi felfogás nincsen teljesen összhangban az EU piacról alkotott elképzeléseivel³: "A piacnyitás európai koncepciója nem önmagában a versenyt látja célnak. A verseny egy eszköz és olyan más célok elérésére kell vezetnie, mint a versenyképes árak, a jobb vevőszolgálat és az ellátásbiztonság.

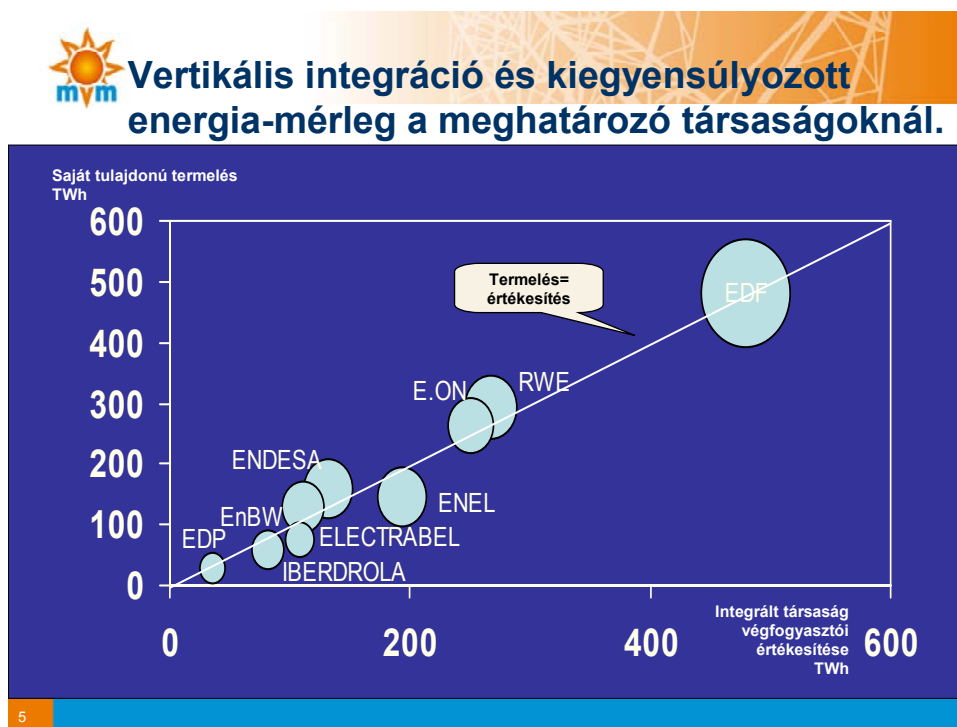
- A piac egy bizonyos mértékű hatékony szabályozása ugyanakkor szükséges marad a fogyasztók érdekében és más politikai szándékok, mint a környezet védelme és az ellátás biztonságának elérésére.
- „... a piacnyitás és a közérdekű szolgáltatás kiegészítő célok. A szolgáltató választás lehetőségével a szolgáltatási szttenderdek gyakran javulnak a verseny

³ Loyola de Palacio a korábbi Bizottság elnökhelyettese, energetikai és közlekedési biztosa (World Economic Forum, New York, 3 February 2002; Sajtóközlemény: IP/02/189, Brussels, 3 February 2002 alapján)

eredményeként... ugyanakkor a közérdekű szolgáltatási kötelezettségek teljesítéséhez szükséges hatékony szabályozás fennmarad. „

Az alapvető cél tehát nem önmagában a verseny. Így indokolt annak mérlegelése, hogy csak az MVM Trade esetében érvényesül-e a piaci dominancia és ez a hazai fogyasztók számára ténylegesen előnyös vagy hátrányos:

- A hosszú távú vásárlási, értékesítési szerződésekkel kialakított piaci szerkezet nem az MVM kezdeményezésére jött létre, az erőmű és áramszolgáltató privatizációk előfeltétele volt.
- A szerződésekkel kialakított kapcsolatrendszer tulajdonképpen az integrált villamosenergia-ipari társaságok – formális szerződések nélküli – belső kapcsolatrendszerének felel meg azzal, hogy az integrált társaságoktól eltérően az MVM Trade közvetlen fogyasztói értékesítést nem folytat.
- Így általában a hosszú távú szerződéses rendszer csak annyira ítéhető el, mint az erőműveket és viszonteladói tevékenységet ellátó kirendeltségeket birtokló – az egész európai energiaipart jellemző, alapmodellnek tekinthető – integrált vállalkozások léte.
- Más integrált európai társaságokkal összehasonlítva az MVM Trade dominanciája szerény, jelentősen elmarad más integrált európai és nemzeti (a legjelentősebbeket a következő ábra mutatja) társaságokétól.

- Az azonos szerepkör ellátási lehetőségének felszámolása, miközben az más európai és hazai társaságoknál nem történik meg az MVM Trade diszkriminációját jelentené.
- A magyar Parlament 2005-ben döntött az integrált nemzeti társaság létrehozásáról. A tulajdonos ennek megfelelő stratégiát fogadott el: az MVM társaságcsoport versenyképes stratégiai holdingként a hazai villamosenergia-piac domináns, integráltan működő résztvevője, Magyarország nemzeti villamos társaságcsoportja lesz, mely szerepet vállal a régió villamos

energetikájában is. Ennek megváltoztatása jelentős piaci értékcsökkenést eredményez.

- Az MVM Trade és engedélyes jogelődjei mindig a vonatkozó törvényeknek, szabályoknak, a jó közszolgáltatói gyakorlatnak megfelelően jártak el, dominanciájukkal a jogszabályokban előírt hatáskörökön túlmenően nem éltek.
- A dominanciát az állami tulajdonos mindig a fogyasztók érdekében használta ki.
- A teljes piacnyitás 2008. január 1-i időpontja és az ezzel együtt járó kockázatok minimalizálása érdekében hozott tulajdonosi döntések is az előbbi körbe tartoznak. Nem az MVM Trade, hanem a fogyasztók érdekében került sor a rendszerhasználati díjak átmeneti megemelésére, illetve a szlovák-magyar határon az AAC jogok átmeneti visszaállítására⁴. Ezek indokoltságát – mint bemutattuk – az aktuális tapasztalatok is igazolják.
- Ezeket az intézkedéseket semmiképp sem lehet úgy minősíteni, mint amelyek az MVM Trade piaci dominanciájából, monopólium jellegű viselkedéséből, vagy a rendszerirányító általi pozitív diszkriminálásából következnek. A megfontolt államigazgatási döntések visszaélésnek sem minősíthetők.
- A piacidegen megoldások alkalmazása – az egyes országok ellátásbiztonsága, fenyegető forráshiány esetén – az EU tagállamok esetében sem szokatlan. Ilyennek tekinthető az export, vagy a határkeresztező kapacitások értékének korlátozása, a kivitt megdrágító adók, tranzitdíjak bevezetése vagy hosszú távú import megállapodások kormányzati szintű kezdeményezése.
- Nem ítéltető el és nem tekinthető a domináns pozícióval történő visszaélésnek, hogy az MVM Trade az általa tapasztalt, fogyasztói áralakulásra, ellátásbiztonságra kedvezőtlen piaci folyamatokra a tulajdonos állam illetékes tisztségviselőinek figyelmét kellő időben felhívja, és együttműködik a tulajdonossal a negatív hatások minimalizálására.
- Mint az előzőekben részletesebben is vázoltuk, egyes piaci szegmensek áralakulását, a transzparensen értékesíthető mennyiséget a tulajdonosi elvárások határozták meg. Kimutattuk azt is, hogy a transzparens értékesítés során kialakuló árak még az előbbi, tulajdonos által befolyásolt feltételrendszerben is egyértelműen versenypiaci áraknak tekinthetők és nagyságukban az MVM dominanciájának, aukciós taktikájának csak árcsökkentő szerepe volt, összességében piaci ár alatti értékesítés történt.
- Nyilvánvaló, hogy a beszerzési és értékesítési portfólió csak együttesen tette lehetővé, hogy az ellenőrzött értékesítési csatornákon vásárló fogyasztók a tulajdonosi elvárásoknak megfelelően, a várható piaci árnál lényegesen olcsóbban jussanak villamos energiához⁵.

⁴ A gyakran megjelenő vélekedésekkel ellentétben az ukrán-magyar határon ilyen előjog nem létezik. Ugyanis az Ukrajnából exportálható villamosenergia-mennyiséget, az exportőrök személyét az ukrán belső eljárásrend határozza meg. A kiszállítható mennyiség állami kontingentálására tekintettel Ukrajna gyakorlatilag maga dönti el, hogy a kiszállítható villamosenergia-mennyiséghez viszonyítva bőségesen rendelkezésre álló határkeresztező kapacitásokon melyik kereskedő szállíthat Ukrajnából ki villamos energiát. Az Ukrajnából értékesített villamosenergia-mennyiség egyébként az utóbbi időszakban fokozatosan nő és a regionális forráshiány miatt egyre nagyobb a verseny, hogy a külföldre eladott villamos energia melyik szomszédos országba, Szlovákiába, Romániába, vagy Magyarországra jut. Ezt figyelembe véve az egyik ukrainai vásárlóval kötött MVM Trade hosszú távú importszerződés egyértelműen előnyösnek tekinthető, hiszen erre hivatkozva eddig általában el lehetett érni, hogy az abban szereplő mennyiségek Magyarországra és ne más országba kerüljenek.

⁵ Lehet gondolat kísérletet végezni: hogyan alakultak volna a kereskedelmi kapcsolatok és az árak a HTM-ek teljes körű felbontása esetén? A villamos energia törvény előírásai alapján ez esetben nem

- Az állam (tulajdonos) számára a jelenlegi szabályozási, társasági struktúra is egyértelműen kézben tarthatóvá teszi a piaci folyamatok szabályozását, ezzel garantálva a forráshiányos helyzet következményeinek politikai akaratnak megfelelő tompítását.
- Amennyiben a tulajdonos további fogyasztóknál is mérsékelni kívánja a versenypiac átmeneti negatív hatásait, erre megfelelő előkészítést követően a jelenlegi jogrendben is lehetősége van, a tulajdonosi beavatkozásokat a jogrend nem korlátozza.
- Ennek olyan megoldása azonban, amikor az értékesítés nem a fogyasztókig ellenőrizhető csatornákon valósul meg, nem garantál fogyasztói többletet, csak az állami profit csökkenését eredményezi.
- A tulajdonos dönthet a szerződéses kapcsolatrendszer megszüntetéséről, ez azonban a piaci folyamatokba történő beavatkozási lehetőségének megszűnésével, a háztartási és közintézményi szegmensekben jelentős áremelkedésekkel jár együtt. Ugyanis Magyarországon, illetve a régióban árcsökkenésre, árversenyre vezető versenypiac rövidtávon nem jöhet létre. Ehhez az kellene, hogy a piaci szereplők bármely piaci szegmensben versenyre kényszerüljenek, amihez kellő számú, közel azonos háttérrel rendelkező erőmű, nagykereskedő, viszonteladó kellene.
- A HTM-ek (Hosszú távú villamosenergia-vásárlási megállapodások) döntően jók, tehát ármérséklő hatásúak. Ezek egyoldalú felmondása egyértelmű és jelentős árnövelő hatással járna. Mint ismeretes a kormány ezért nem választotta ezt az utat.
- A felbontást követően a forráshiányból mindenképpen realizálódó extraprofit nem az állami tulajdonoshoz (vagy arról az ellenőrzött értékesítési csatornák esetében részben lemondva a fogyasztókhoz), hanem a termelőkhez jutna.
- A piaci árnál nagyobb kínálati árú, piacról kiszoruló termelők részére a HTM rendszer felszámolása esetén (amennyiben befektetéseik még nem térültek meg) „állami támogatást” kell fizetni, míg a pici árnál olcsóbb erőművek az előbbieket miatt extraprofitot realizálhatnak, így összességében a szerződések megszüntetése többbe kerülne a fogyasztóknak.
- A piaci szerkezetből, forráshiányból adódóan csaknem minden termelő ármeghatározói pozícióba kerülhet. Miután nem épülnek erőművek, ez a kockázat a közeljövőben csak nő.
- A helyzet alapvető megváltozására csak a regionális kínálat bővülésével, új erőművek létesítését követően lehet számítani.
- Eerre tekintettel egyre nagyobb jelentősége van az állami tulajdonos által ellenőrizhető portfólió átmeneti egyben tartásának, mellyel a piaci folyamatok a kínálat bővüléséig pozitívan befolyásolhatók.

Előbbiekből adódóan a ténylegesen fennálló piaci dominancia és annak állami tulajdonosi ellenőrzése a fogyasztók számára egyértelműen kedvező volt, megőrzése lehetővé teszi a piaci folyamatokba történő állami beavatkozást, kizárja a forráshiányból adódó szélsőséges helyzetek kialakulását és az extraprofitot – amely nem monopolprofit, mivel nem a monopólium aktív tevékenységéből, termelés

csak az MVM Trade-nek, hanem minden erőműnek aukciót kellett volna hirdetni. Megváltoztatta volna ez a keresleti-kínálati helyzetet? Érdemben nem. Így az aukciókon érvényesülő árak sem változtak volna érdemben. Lett volna lehetőség az eredetileg meghirdetett mennyiségnél többet értékesíteni? Nem, hiszen az erőművek csak saját kapacitásaikat tudják piacra vinni. Kisebb lépésekkel emelték volna az árszínvonalat? Nem, hiszen a minél nagyobb ár elérése a gazdasági érdekük. Lett volna lehetőség a közérdekű szolgáltatás piaci áránál olcsóbb árazására? Aligha. Belátható, hogy a fogyasztói érdekek a HTM portfólió fenntartásával nem sérülnek.

visszafogásából, hanem a regionális kínálat szűkösségéből adódik – az állami költségvetésbe gyűjti.

A dominancia csakis zárt piacon lenne visszaélésre felhasználható. Mint igazoltuk a magyar piac nyitott, árai a regionális áraktól függnek, import a hazai igényeket meghaladó mértékben áll rendelkezésre, „ittthon” tartása csak a fizetőképes kereslettől függ, kapacitás visszatartás nem történt. A domináns pozíció kihasználására nincs lehetőség. Ugyanakkor annak mérlegelése, hogy a korlátlan liberalizáció, vagy a nemzetgazdaság érdekében ennek állami bevétel terhére történő korlátozása, a piaci folyamatokba történő esetleges piacidegen beavatkozás jelenti a megoldást, a tulajdonos illetékességi körébe tartozik.

A nemzetgazdaság teherbíró képessége a folyamatok szabályozását – a jelenlegi többségében állami tulajdonú domináns piaci pozíció átmeneti megőrzését – indokolná. Lehet, hogy ez piac-idegennek tűnik, de az egyetlen átmeneti lehetőséget jelenti, és teljes mértékben összhangban van az EU energiapiacokról alkotott alapvető elképzelésével. Viszont az EU jogrendje, illetve a társaságcsoporthoz való csatlakozás, az ehhez szükséges tőzsdeképességi előfeltételek teljesítése az állam számára sem teszi lehetővé az alapvető szabályokkal ellentétes gyakorlat folytatását. A tulajdonosi akarat érvényesítésére is csak jogszerűen, transzparens módon kerülhet majd sor.

A helyzet megváltozására, és ezzel az állami beavatkozás igényének megszűnésére csak a hazai erőmű létesítések ütemének meggyorsítását, a szomszédos tagállamokkal történő reguláció harmonizálását követően lehet számítani. A regionális tapasztalatok alapján az egységes európai piac kialakulásánál a legnagyobb elmaradás éppen a szabályozási környezet harmonizálásában jelentkezik. Fontos azonban megjegyezni, hogy a versenykörnyezet nem az árak csökkenését ígéri – így azt az EU sem ígérhette –, hanem azt, hogy az adott feltételrendszerben a legnagyobb hatékonyság érvényesül.